

۱۳۲۶ فی ۸ تشرین ثانی سنه

۱۳۲۸ فی ۱۹ ذی القعدة سنه

پازار ایرتسی

جمعیت علمیة اسلامیه نك ناشر افکاریدر

مدیر مسئول :

مکتب قضاء معلملرندن

کایسلی منیر

سرمحرر :

فاتح مجیز درسعاملرندن

توقاد مبعوثی

مصطفی صبری

صاحب امتیاز :

فاتح مجیز درسعاملرندن

استانبول مبعوثی

مصطفی عاصم

مندرجات

مقام مشیختک تبلیغاتی	برمصابجه	م. صفوت
صراط مستقیمه جواب	عرق صعیفلمش عجبا نه دن	برکوبلی
حکمت غزنه سنه جواب	ادبیات	
اون بش، اون آلتی سنه اول	نوحه تغافل	طاهرالمولوی
یا زلمش اثرلرمدن	دکه بیلمشچی ؟	ع. خیری
مقام مشیخت اسلامیه	غزل وقطعه	م. صفوت
	سعودالمولوی	

نسخه سی ۱ غروشدرد

آبونه اجرتی (پوسته اجرتیه برابر در)

مالاک اجنیه ایچون :

۱۳۰۰۰ فرانق

» ۶،۵۰

استانبول وولایات ایچون :

بر سنه لکی ۵۰ غروش

النی آیلنی ۲۵ »

درج اولنیاں اوراق اعاده ایدلر

قارئلرمنزه

اکثر مقالاته آیات کریمه واحادیث نبویه درج ایدلش بولندینی نظر اعتباره آله ررق رعایتسزلکنده بولنلامسی رجا اولنور .

درسعادت

محمود بك مطبعه سنده طبع اولنمشدر

« فالحق احق ان یتبع »

ینہ مذکور حکمت غزرتہ سنک خطبہ لر قہ منندہ
مہر دین امضالی او قودینغمز بر مقالہ ده جدآ تحیرلرہ
شایان در صاحب مقالہ نك افادہ سندن اكلاشدینغمزہ کورہ
کویا مسلمانلر ایچندہ بر قسم خالق وارایمشدہ مسلمانلری
اعانہ دن منع ایدیورمش . کویا او قسم خالق حکمت
یرینہ صورت ، صفوت یرینہ ریا ، غیرت یرینہ مسکننت
الی اخرہ طاشیرلر مش حکمتدن هیچ بر نصیب الہ میہ رق
زماننك یسانجیسی اولہ رق کلوب کیدرلر ایمش (؟)
بویلہ آدم لرك اغفسالانندن ملتی قورنارمق بر وجیہ
ایمش (؟) مش مش مش حاصلی قربانلرك دونمایہ
وبرلمنی منع ایدیورلر ایمش نہایتندہ ده شو یولده بر
نداسی وار :

ای امت محبہ !

بحق کبریا ، بحسبہ بنی دین ملنہ نصرت ایدیکنز
دونمای اسلامی احیا ایدیکنز . باخصوص بودور تعالی ده
سزی انقراضہ سورکله مش اولانلری آرتق دیکله میکنز !
دیور . . .

بتون تعریضار ، ایمالر ، بلنکہ تصریحلرله طولی
اولان شو مقالہ نك افادہ ایتدیکی حقیقت طرزندہ
یاغسدریلان باران افتادن ، ایقصاد ایدیلان آتش فتنہ دن
« اعوذ باللہ من شر ما خلق » دیمکی اوزون اوزادی
جواب ویرمکہ ترجیح ایدرز .

اون بش اون آلتی سنہ اول یازلمش اثرلرمدن :

افعال الہیہ

افعال الہیہ دأر وبر قاج مبحثی حاویدر .
برنجی مبحث افعال عبادہ متعلقدر .
عبادك افعال غیر اختیار یہ سنك اللہ تعالی حضر تلری

بوغازلری هانکی ملنك حکمی آلتندہ اولورسہ اولسون
طویورہ بیایرلر ایدی !!!

اگر او بنای خمس اسلام قوتی ، غیرتی اولمیدی
مسلمانلر شمعی یہ قدر کندیلرینك قات قات فوقندہ کی
نیجہ بیوک توتلری چاك ایدہ رك پارچه لیہ مزدی !!!
بو بر حقیقت درکہ : اسلامده عرق ، نسب ، قومیت
ادعاسی یوقدر . « ان اکر مکم عندالله ایت جلیله سی
بتون عرقك ، قومك یکدیگری نہ اولان فضل و رجحانی
سلب ایله انحق بر فرد انسانك دیکرینہ رجحاننك درجہ
اتقارلی نسبتندہ اولدیغنی بیان بیورمشدر . انقائك مبدئی
بو « بنی اسلام علی خمس » دن باشلار ، باشلارده محاربه
میدانلرنده اعلاء کلمة الله ایچون ترك حات ایتیمکہ قدر کیدر .
بتون بوسویلدیکلریمز ایله برابر بوکون قارشیسندہ
بولندینغمز بر آجی حقیقتك زهر آلود تأثیرلری آلتندہ
نہ دیہ جکمزى نہ یاپه جغمزی بیله میہ جك درجہ هر فرد
مؤمن حتی صاحب مقالہ نك ایمالر ، تعریضلرله آکلا تمق
استدیکی وبر درلو تصریح ایدہ مدیکی فرقه دخی متأثردر . . .
اوت متأثرلردر ؛ فقط تأثرلرندن طولانی ده بویله
اولیه جق اوله میہ جق شیلرده اهمیت ویرمزلر . . .

صورارم ! عجبا هانکی مسلمان وارکہ : دیکرلری
اعانہ ویرمکدن منع ایدر . . . ؟
ینہ صورارم ! عجبا هانکی مسلمان وارکہ : بوکون
فتواخانہ بر فتوا اصدار ایدرسہ قارشى طور ؟ . . .
او حالده بزم فیکریمزہ قایلرسہ او زکاتنی دونمایہ
ویرمک استیان زنکیئلر ، قربان کسن زنکیئلرا کر حقیقة
بو وطنك محبی ایسه لر زکاتلری قربانلری نسبتندہ ده بر
اعانہ ویرسونلر !!! . . .

یتشمزسه ده ویرسونلر !! فقط شوراسنی ده
اونو تمیلمده بر پارچه ده قابینه من غیرت ایتسون !!!
بزہ دوشن بر وظیفہ وار ایسه اوده مقام مشیخت
علیائك فتواخانہ نك بو مسئلہ ده خالقك شہہ منی برآن
اول ازالہ ایتیمیلہ شو منافشہ یہ بر نتیجہ ویرمسیدر .

طرفدن مخلوقیتده اختلاف یوقسهده افعال اختیاریه سی
حقنده هر فرقه بوجه آتی بیان مطالعه ایدیور :

شیخ ابوالحسن اشعری دیورکه :

عبادک افعال اختیاریه سی قدرت الهیه ايله واقعدر .
قدرت انسانیه نك اوندۀ تأثیری یوقدر ، بلکه الله تعالی
حضرتلری قوللارنده قدرت و اختیاری ایجاد صورتيله
اجرای عادت ایدرده عیددن صدور فعلی منع ایدر
برشی بولینجه صانع تعالی او عیدک کنندی قدرت
و اختیارینه مقارن اوله رق فعل مقدورنی اوقولده ایجاد
ایدر . بوضورتله فعل عید ابداعاً واحداثاً مخلوق الهی ،
عیدکده مکسوبیدر .

عیدک ، فعلی کسب ایتسیله مقصود ، اوفعلاک قدرت
وارادۀ عیده مقارنیتدر .

بو مقارنیتده بر صورتده ، که وجود فعلده عیدک
هیچ دخل و تأثیری یوقدر . فقط فعل ، عیددن صدور
ایتدیکی جهتله عید اوفعلاک محلی اولیور .

حضرت شیخک (عید فعلک محلی اولقدن بشقه
عیدک اوفعلده دخل و تأثیری یوقدر) سوزندن غلات
جبرییه ايله هم فکر اولدیغی آکلاشلیورسده مشارالیه
عبادده ، حق جل و علا حضرتلرینک ایجاديله حاصل
اولان قدرت و اختیاری اثبات ایتدیکن و جبرییه ایسه
بویله بر قدرت و اختیاره هیچ قولاق آصمیوب حیوانلرک
افعالی ؛ عینيله جماداتک حرکتلری کییدر ، دیدکلرندن
بو ایکی فکر آرسسده فرق واردر . بناءً علیه
« تکلیف مالایطاق » ه شیخ مشارالیه ک سوزینه نظراً
لازم کلزسده جبرییه نك سوزینه نظراً لازم کلدیکی
میدانددر .

معتزله نك چوغی دیورکه :

افعال عباد ؛ ایجاب ايله دکل ، اختیار ايله اوله رق
مستقلاً عیدک قدرتيله واقعدر .

اهل سنتدن بر طائفه ده :

افعال عباد ؛ مجتمعاً ایکی قدرت ايله واقعدر ، که
اوقدرت لارک بریسی قدرت قدیمۀ الهیه ، دیکری ده قدرت
حادثۀ عیددر ، دیدکدن صکرده هر بریسی برر فرقه یه
آریلورلر ، حتی بو طائفه دن استاد ابو اسحق دیورکه :
بویکی قدرتک مجموعی فعل عیدک کندیسنه متعلقدر .
بوفکرک صاحبی ایکی مؤثرک بر اثر اوزرینه اجتماعنی
تجویز ایدیورطن اولنسون . چونکه استاد ، کنندی
مذهبی بیان ایچون یازمش بولندینی عبارۀ ايله شونی
دیمک ایتدیور :

قدرت عید باشلی باشنه مؤثر دکلدر . اما بو قدرته
قدرت الهیه منضم اولورسه اوزمان بو ایکی قدرتک
مجموعی فعل عیدده مؤثر اولور . زیرا بونلرک هر بریسی ؛
اوتۀ کی قدرت مؤثره نك جزئیدر . و یاخود قدرت
عید ؛ قدرت الهیه نك اعانه سی سایه سنده مؤثر مستقلدر .
بنابرین (شارح موقف) ک ابو اسحق حقنده
(ایکی مؤثرک بر اثر اوزرینه اجتماعنی تجویز ایدیور)
دییه اداره خاصۀ علاماته اینمی مشهوره میندر ،
تحقیقه دکل ،

بو طائفه دن ابو بکر باقلانی دیورکه :

بو ایکی قدرتدن قدرت الهیه اصل فعله ، قدرت
عیدده اوفعلاک طاعت و معصیت اولسی کبی صفتنه
متعلقدر . نته کیم بر یایمی تأدیب و ایذا مقصدیله
طوقانلاق بویله در .

چونکه طوقادک کندیسی قدرت الهیه ايله واقعدر .
اما بو طوقادک ، تأدیب ایچون اورولدیغی صورتده عینی
طاعت و ایذا نیتيله اورولدیغی صورتده عینی معصیت
اولسی قدرت عید سایه سنده در ؛ افعال الهیه ایسه بو
کبی صفتلره متصف دکلدر .

حکما دیورکه :

افعال عباد ؛ وجوده حیققسنه متعاق شرائطک
حصوانه مقرون بولندینی وقت صانع عالم حضرتلرینک

اهل سنتك دليليرنى تقريردن اول عامانك (كسب)
حقنهدكى فكرليرنى بيان ، الزمدر :

نصوح افندى زاده :

ع . ضميرى

حکمت غزنه سنده او قونمشد :

مقام معلاى مشيخت اسلاميه

سماحتاب افندى حضرتلى !

امت ناجيه نجيئه اسلاميه نك مقدراتى يد مباركه
امانتك زده مودودى قال (صاع) «العلماء ائمه الله على خلقه»
صدق رسول الله .

امانت السيه اولان شو امت مرحومه نك ترفيه
وتعاليسى - امانتى حسن صيانت ومحافظه نقطه نظرندن -
علمائى كرامتك همم وكفايته منوط و محولدر و علمائى
كلمينه اقتدار رحمت ربانيه به اهتدائى مستلزمدر «علماء
امتى كالنجوم باهم اقتدتم اهتداتيم» .

شو امت مباركه نك حبل متين اسلاميه ونهيج رصين
احديته اودرجه مربوطيتى بولندينى واو اوغورده هيسچ
بر زمان هيسچ بر فردى ، نه مانلى ونده ايجاب ايدرسه
جائى الله يولنده پيغمبر عشقنه فدا ايتكندن چكمنديكى
محاط علم و عرفان عاليليردر .

امانتاب ! عالم اسلامك ، اوروپايلير عنندنه ، يكانه
جنايتلىرى ؟ ! قرآن عظيم الشانى حرزجان ايتليردر .
بونك ايچوندركه اوروپايليرك — پيرله رमित قدر
متعصب — راهبى (غلادستون) لك «قرآن ير يوزندن
قالديرلينجه فساد عالم ؟ ازاله ايديله من» ما آندهكى قول
دشنامى اخلاقك نوايا و افعالى تحايل ايدياورسه «قرآن ،
بوتون مهاجمات صليبيه نك وعلى الخصوص جبروت انكليزيناك
مانع حصوليدر . شو كتابك متمسكليرنى شاشيرتم ،
أزهم ، محوايدهلم تاكه مصر وهندستان كى صرداياله ايرانى ،

قوللرنده يرائمش اولدينى قدرت ايله على سيدل الوجوب
واقعدر .

تقتازانى ، امام الحرمينك (ارشاد) ندن نقلاً
(مقاصد) نده دييوركه :

اعظم اسلاف ، بر طاقم بدعتلرك ظهورندن اول
خالق يالكى الله تعالى حضرتلى اولوب اوندن بشقه
خالقيت صفتيله متصف بر كيمسه دها بولنديغنه و قدرت
انسانيه نك تعلق ايدوب ايتيائى آده سنده آزاچق بيله
فرق بولتمسزىن جميع حوادثك قدرت السيه ايله باش
كوسترديكنه اتفاق ايتشاردر . چونكه بر صفتك بر شيئه
تعلق ، او صفتك او شيئه تاثيرينى مستلزم دكلدر .
كورولمى كه ؟ علم معلومه تعلق ايتككه علم معلومه تاثير
ايدوبيليرمى ؟ بناء عليه قدرت حادثه انسانيه ، حوادثن
تعلق ايدوبيله چكى شيلره متعلق اولغله اصلا او حوادثه
تاثير ايدومز . علامه نك سوزى بيتدى .

بنده ديرمكه :

عبارة مذكوره دن اكلاشلديغنه كوره (امام الحرمين)
ايله (حكما) بر مذهبه دكلدردر . بو صورتده (صاحب
مواقف) ك بوللى مذهبنده كوسترشى ، مشهور و كتب
كلاميه ده كى مذكوره تبعادر . حقيقت حال ايسه بويلا
دكلدر . زيرا حضرت امامك حكما ايله بر اغزده اولمدينى
كندى كتابنده كى [ارشاد] افاده سندن صرحتاً اكلاشيلور .

جبريه دييوركه :

افعال حيوانات ، نه ايجاد آنده كسباً كنديسنه
قدرتلى تعلق ايتيائى جادانك حركتلىر ماثبه سنده در ، كه
متكلمينك (جبر مطلق) تركيليرى ، بو تفصيلك جمله
مجمله سيدر . بو مذهبك بطىلافى ميدانده در . چونكه
تترك آدمك حركتيله يورويان انسانك حركتى آراسنده
يك چوق فرق واردر ؛ بديهيدر ، كه برنجيسنك حركتى
اضطرارى ، ايكنجيسنك ايسه اختياريدر . بو خصوصده